

Leergang

Evolutionaire Psychologie voor Professionals

Ons stenen tijdperk brein in de moderne organisatie

Max Wildschut

Nederlands Instituut voor Management en Evolutionaire Psychologie

© 2020

Evolutionaire Psychologie voor Professionals

Als professional sta je dagelijks voor uitdagingen rond gedrag. Waarom werken teams niet samen? Waarom pakken medewerkers geen eigenaarschap? Hoe ontwikkelen we beter leiderschap in onze organisatie? Vrijwel elke vraag heeft linksom of rechtsom te maken met gedrag. Maar welke kennis nemen we hier als uitgangspunt?

De evolutionaire psychologie heeft in de afgelopen 20 jaar een stille revolutie veroorzaakt in de psychologie. Wetenschappers hebben in die 20 jaar meer geleerd over wat het betekent een mens te zijn, dan de 200 jaar daarvoor. Deze kennis blijft echter veelal op universiteiten hangen en komt amper daar waar deze het hardst nodig is: bij professionals die dagelijks voor uitdagingen rond gedrag staan.

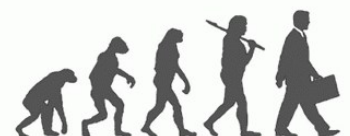
In deze leergang wordt die kennis toegankelijk en toepasbaar gemaakt, zodat jij als professional de uitdagingen in je werk effectiever aan kan gaan.

De Leergang

De doelstelling van deze leergang is het ontwikkelen van een dieper inzicht in menselijk gedrag in organisaties. Om dit doel te realiseren is in de lessen een goed evenwicht tussen kennisoverdracht (dmv interactieve lezingen) en het toepassen van kennis door reflectie op de praktijk. Dit doen we in vijf maandelijkse bijeenkomsten van een dag.

In deze brochure vindt u informatie over:

1. De inhoud van de bijeenkomsten
2. Praktische informatie over de leergang
3. De docent—Max Wildschut

1. De inhoud van bijeenkomsten

Bijeenkomst 1: de fundamenteën van gedrag

Hoe ontstaat gedrag? Wat is de rol van leren, instinct, overtuigingen en emotie? In deze bijeenkomst gaan we in op de basisconcepten van de evolutionaire psychologie en hoe deze helpen beter naar gedrag te kijken.

Doelstellingen voor deze bijeenkomst zijn:

1. Introductie van de leergang en kennismaken met elkaar.
2. Inzicht krijgen in de basisprincipes van de evolutionaire psychologie.
3. Introductie van het basismodel voor de analyse van gedrag.

Evolutionaire psychologie gaat net zo goed over aangeboren psychologische mechanismen (instinct) als over leren en cultuur. De kracht van evolutionaire psychologie is dat het laat zien hoe al deze elementen samenhangen. In deze bijeenkomst wordt zowel ingegaan op die samenhang (doelstelling 2) als een praktisch model geïntroduceerd waarin deze elementen terugkomen (doelstelling 3). Hiermee leggen we een basis om in de volgende bijeenkomsten op voort te bouwen.

Bijeenkomst 2: Ons sociale brein

Samenwerken is vaak een uitdaging in organisaties. Dit lijkt vreemd, want het is juist het vermogen tot samenwerking dat ons als menselijke soort onderscheid. Ons brein is gebouwd voor samenwerking. Deze bijeenkomst gaan we in op de onderliggende logica van samenwerking en conflict.

Doelstellingen voor deze bijeenkomst zijn:

1. Inzicht krijgen in de psychologische mechanismen die sociaal gedrag vormen
2. Kunnen analyseren waarom samenwerking wel of niet werkt

Begrijpen we de onderliggende psychologische mechanismen (doelstelling 1), dan wordt het snel duidelijk waarom samenwerking in sommige situaties wel of niet succesvol zal zijn (doelstelling 2). Onderwerpen die hier aan de orde komen zijn onder meer psychologische veiligheid, betrokkenheid en zelfsturing.

Bijeenkomst 3: Het cultuurinstinct

Lang werd gedacht dat de mens geen instinct heeft, aangezien we cultuur hebben. De moderne wetenschap laat ons echter zien hoe cultuur en instinct juist nauw samenhangen en hoe biologische en culturele evolutie dezelfde wetmatigheden volgt. In deze bijeenkomst gaan we in op ons instinct voor cultuur en wat dit betekent voor gedrag, cultuurverandering en innovatie.

Doelstellingen voor deze bijeenkomst zijn:

1. Inzicht in de functie van cultuur hoe dit samenhangt met instinct
2. Kunnen analyseren waarom cultuur soms niet wil veranderen
3. Kunnen adviseren hoe innovatie te versterken

Cultuur kan gedefinieerd worden als de verzamelde kennis (inclusief normen, waarden en technologie) en gedragspatronen die een groep mensen effectief maakt in een specifieke niche. Die niche kan de savanne van Afrika zijn of de snelle wereld van een start-up. De mens is een cultuurdier, zonder cultuur kunnen we niet effectief zijn en overleven. Ons brein is daarom volledig ingesteld op cultuur. Het begrijpen van ons cultuurinstinct helpt ons een veelheid aan vraagstukken rond cultuur beter te begrijpen (doelstelling 1). Inzicht in hoe cultuur ontstaat en evolueert, helpt ons dit proces te sturen en innovatie te stimuleren (doelstelling 2 en 3).

Bijeenkomst 4: Hiërarchie en leiderschap

Net als elk ander sociaal dier is de mens een hiërarchische soort. Anders dan de meeste sociale dieren kent de menselijke soort verschillende soorten hiërarchie, waarvan sommige meer gewenst dan andere.

Doelstellingen voor deze bijeenkomst zijn:

1. Inzicht krijgen in de oorsprong en functionaliteit van sociale hiërarchie
2. Kunnen analyseren hoe en waarom een hiërarchie disfunctioneel wordt
3. Kunnen adviseren hoe leiderschap te ontwikkelen

De mens is een politiek flexibel dier. We hebben een natuurlijke voorkeur voor democratische vormen van hiërarchie, met dienende leiders, maar zijn tegelijkertijd in staat de meest gruwelijke dictaturen te creëren. De wortels van die flexibiliteit liggen in miljoenen jaren biologische evolutie. Inzicht in de onderliggende psychologische mechanismen helpt ons onder vraagstukken rond motivatie (ambitie), conflict en leiderschap beter te begrijpen. Het helpt ons ook te begrijpen waarom de ontwikkeling van leiderschap vaak moeizaam is in moderne organisaties.

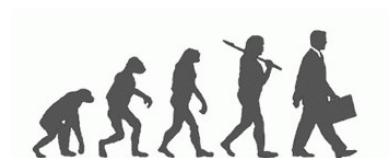
Bijeenkomst 5: Persoonlijkheid en persoonlijk leiderschap

In voorgaande bijeenkomsten ging het vooral om de mens in algemene zin, bijvoorbeeld wat maakt dat mensen (in algemene zin) samenwerken. In de psychologische mechanismen die in voorgaande bijeenkomsten beschreven zijn, zit echter ook variatie. Mensen reageren bijvoorbeeld negatief op sociale afwijzing of uitsluiting (zie bijeenkomst 2), maar sommige mensen reageren negatiever dan anderen (zowel in hoe negatief als in de intensiviteit van de reactie). Deze variatie vormt de basis voor persoonlijkheid. In deze bijeenkomsten gaan we in op hoe die variaties er uit zien (in relatie tot voorgaande bijeenkomsten) en wat hier de onderliggende evolutionaire logica is (waarom hebben we deze variaties).

Doelstellingen voor deze bijeenkomst zijn:

1. Inzicht krijgen in uitdagingen rond persoonlijk leiderschap
2. Inzicht krijgen in de oorsprong en functionaliteit van persoonlijkheid
3. Het kunnen analyseren van uitdagingen voor persoonlijke ontwikkeling

Veel van de uitdagingen waar professionals voor staan ontstaan door twee soorten mismatch. De eerste is evolutionaire mismatch, wat betrekking heeft op het feit dat psychologische mechanismen niet zijn geoptimaliseerd voor moderne uitdagingen. Inzicht hierin (doelstelling 1) helpt persoonlijke uitdagingen (bijvoorbeeld faalangst) te normaliseren en hier effectiever mee om te gaan. De tweede vorm van mismatch is mismatch tussen persoonlijkheid en omgeving. Inzicht hierin (doelstelling 2) helpt verder in te zoomen op de specifieke uitdagingen van individuen (waarom loop jij hier vaak tegenaan).

2. Praktische informatie over de leergang

De leergang bestaat uit vijf maandelijkse bijeenkomsten van een dag (zie data).

Start 9:30 tot 16:00 (eventueel uitloop tot 16:30). Lunch wordt verzorgd.

Groepen: we proberen de groepen te beperken zodat er optimaal mogelijkheden zijn voor interactie. Dit betekent minimaal 6, maximaal 10 deelnemers.

Doelgroep: professionals die in hun dagelijkse werk te maken hebben met uitdagingen rond gedrag of gedragsverandering. Dit kan variëren van leidinggevend en coaches, tot hulpverleners en trainers.

Leergang 2020

Start: 11 mei Doorn (www.kaapdoorn.nl)

Investering: 1650,- ex. btw (inclusief lunch en lesmateriaal)

Aanmelden: www.nimep.nl/epp

Data

11 mei	De fundamenten van gedrag
12 juni	Ons sociale brein
3 juli	Het cultuurinstinct
11 september	Hiërarchie en leiderschap
9 oktober	Persoonlijkheid en persoonlijk leiderschap

3. De docent – Max Wildschut

Max (1967) studeerde cognitieve- en neuropsychologie voor hij zich halverwege de jaren 90 op de evolutionaire psychologie richtte. Max schreef vervolgens diverse populair wetenschappelijke boeken en lesboeken vanuit dit perspectief, waaronder Darwin voor Managers en Gezag (samen met professor Mark van Vugt). Max heeft in zijn loopbaan altijd met een been in de wetenschap en een been in de praktijk gelopen. Zo deed hij aan de VU universiteit onderzoek naar leiderschap vanuit een evolutionair perspectief. Naast zijn werk als consultant doceerde Max psychologie aan verschillende masteropleidingen, waaronder de VU universiteit en AOG managementschool (Universiteit Groningen). In 2020 richtte hij het Nederlands Instituut voor Management en Evolutionaire Psychologie op (zie www.nimep.nl).

Ik heb de evolutionaire psychologie altijd gezien als een gouden sleuteltje, waarmee de raadsels van menselijk gedrag steeds verder ontsloten kunnen worden. Niet alleen het gedrag van anderen kon ik steeds beter plaatsen, maar ook mijn eigen gevoelsreacties. In mijn werk als organisatiepsycholoog is het van onschatbare waarde gebleken en ik ben daarom enthousiast deze leergang te kunnen verzorgen. Ik hoop zo het gouden sleuteltje te kunnen doorgeven.

- Max Wildschut, docent EPP

Vragen?

Heb je vragen of opmerkingen, neem dan contact op met Max via

mail: wildschut@nimep.nl

mobiel: 06 460 852 56